

Kates mazie lauki

Šis ir viens no desmit stāstiem grāmatā “**Nauda un citas Cīruļu ģimenes lietas**”, ko Swedbank savā 200. dzimšanas dienā dāvina ģimenēm visā Latvijā.

Aizraujošie stāsti par bērnu attiecībām ar naudu un tiem pievienotie padomi būs labs palīgs vecākiem un sākumskolas skolotājiem sarunās ar bērniem, lai jau no mazotnes veidotu izpratni par šo būtisko dzīves jomu.

► **Uzzini vairāk <https://blog.swedbank.lv/>**

Teksts: Reinis Jansons, Evija Kropa, Simons Urbons

Ilustrācijas Lina Ribinske

Tulkojums Elīna Jaunalksne, Baltic Media

Šodien Kate no skolas pārnāk nedaudz noskumusi. Nemaz negrib tēta uzsmērēto sviestmaizīti, kuru parasti apēd uzreiz, ienākot pa durvīm. Viņa ieiet istabā, aizver aiz sevis durvis un sāk rūgti raudāt. Ļaujot meitai nedaudz paskumt un pabūt ar savām domām, Maija pieklauvē un ieiet istabā. Kate noslauka asaras un apskauj mammu.

– Kāpēc maniem draugiem ir telefoni? Kāpēc viņi var nopirkt dārgu kakao no automāta? Kāpēc viņiem ir viedpulksteņi un viņi saņem tik lielu kabatas naudu? Kāpēc es neesmu bagāta, mammu?! – Reizē ar pēdējo jautājumu aumaļām atkal sāk birt asaras.

– Tu taču saņem kabatas naudu, ar kuru patiešām pietiek. Paliek arī kādam pirkumam un ko krājkasē ielikt... – mamma meklē skaidrojumu.

– Es saņemu 5 eiro nedēļā, bet, piemēram, Šarlote saņem pat 15... – sadusmojusies par netaisnību, nomurmina Kate.

Visu šo laiku nepamanīts durvīs stāv tētis. Viņš ieklepojas un saka:

– Zini, Katiņ, cilvēku dzīves ir atšķirīgas – vieniem ir vairāk, citiem mazāk, bet svarīgākais taču, ka esam veseli un esam cits citam.

– Tad kāpēc mums ir mazāk nekā Šarlotes ģimenei? – meitene cērt pretī jautājumu.

– Nu, Šarlotes vecāki ir uzņēmēji. Arī Šarlotes vecvecāki bija uzņēmīgi cilvēki. Tas pāriet no paaudzes paaudzē. Tavi vecvecāki mīlēja laukus, tāpēc arī mēs ar mammu tur uzaugām. Savukārt mēs ar savu ģimeni iekārtojāmies pilsētā. Tu izaugusi jau būsi turīgāka nekā mēs. Bet varbūt vēlāk sapratīsi, ka laime neslēpjas naudā... – sapņaini pabeidz Kārlis.

– Ne naudā ir laime, bet tās daudzumā, – smaidu izmocijusi, noteic Kate.

Šo izteicienu viņa bieži dzirdējusi, ciemojoties pie vecvecākiem. Katru reizi, kad vectēvs apgalvo, ka

laime nav naudā, vecmāmiņa papildina – bet tās daudzumā –, un abi sāk smieties. Pēkšņi iesmejas arī tētis. Taču mamma uzdod ļoti svarīgu jautājumu, kas sajauc Kates domas:

– Meitiņ, bet vai tev nav ienācis prātā, ka, gribot lielāku kabatas naudu, vajadzētu nevis prasīt, bet mēģināt nopelnīt?

– Es taču neprotu strādāt, turklāt man ir jāiet uz skolu, – atbild Kate.

– Tam tev būtu nedēļas nogales, un iesākumā ar to vajadzētu pietikt, – jau ar plānu galvā atbild mamma. – Vispirms padomā, kādu darbu varētu un gribētu darīt, tad uzraksti uz lapas, un rīt kopīgi apspriedīsim tālāko plānu.

Visu vakaru Kate lauza galvu, domādama, par ko gribētu kļūt, kādu darbu varētu darīt un kā nopelnīt naudu, turklāt – varbūt pat vairāk, nekā ir Šarlotei. Domās viņa jau ir uzņēmēja, kas dzer dārgāko kakao un kabinetā pa telefonu kārto darīšanas. Kabineta viņa iztēlojas tieši tādu, kā pašas istaba, bet tas viņai netraucē justies bagātai.

No rīta viņa gaida mammu un tēti, lai paziņotu, ka plāno kļūt par uzņēmēju.

– Nu, un kāds būs tavš bizness? – jautā tētis.

– Precīzi vēl neesmu izdomājusi, – atbild meita.

– Man tev ir kāds piedāvājums, – piemiedzot ar aci, pačukst mamma. – Bet savā biznesā tev būs jāiesaista arī mani ar tēti un Gustavu, labi?

– Labi, es jūs pieņemšu, – piekrīt jaunā uzņēmēja.

Mammas plāns ir patiešām interesants, un Katei tas ļoti patīk. Mamma piedāvā kopā doties pie kaimiņiem un apjautāties, vai viņi gribētu sestdienu rītos izdzirdēt durvju zvanu, un aiz durvīm stāvētu Kate ar brāli, rokās turot svaigas lauku olas vai pienu. Vecvecākiem Cīruļiem ir daudz vistu un pat dažas govīs, tā nu šos produktus sestdienu rītos atvestu

tētis. Maija ar bērniem sagatavotu paciņas, kuras aiznestu kaimiņiem.

– Ja 72 stundu laikā nesāc darīt to, ko esi nolēmis, nekad neizdarīsi, – ņemot rokās telefonu, nosaka Kārlis.

Tad piezvana saviem vecākiem un piedāvā pievienoties Kates topošajam biznesam. Viņi, protams, piekrīt, jo arī vecmāmiņa vienmēr ir teikusi, ka viņai nav kur likt tik daudz olu, cik raibās vistiņas sadēj. Vienmēr nākas izdalīt, bet tagad mazmeita varēs nopelnīt. Visi ir laimīgi. Kate burtiski lidinās mākoņos un jau gatavo runu, kā savu biznesu prezentēs kaimiņiem.

Katei, Gustavam un Maijai pietiek apstaigāt trīs kāpņu telpas mājā, lai izveidotu divpadsmit kaimiņu sarakstu, kuri labprāt piekrīt izmantot šo pakalpojumu. Jau nākamajā sestdienā Kate ar brāli mammas pavadībā iznēsā 80 olas un 4 litrus piena.

Kopā viņi saņem 22 eiro. Brālim par palīdzību, nesot olu groziņu, Kate samaksā 3 eiro. Tētis par produktu atvešanai izlietoto degvielu saņem 7 eiro. Vecvecāki naudu neņem, bet mamma par palīdzību palūdz nopirkt tēju.

Atņemot visus izdevumus, Katei paliek 10 eiro, ar kuriem viņa jūtas ļoti apmierināta. Tā taču ir ne tāpat vien iegūta, bet savā biznesā nopelnīta nauda! Nākamajās sestdienās veicas dažādi – reizēm Kate nopelna vairāk, reizēm paliek mazāk, bet nopelnītās summas aprēķināšana viņai sagādā daudz prieka un rada pašpaļāvību. Viņa zina, ka nākotnē būs lieliska uzņēmēja. Savam pirmajam biznesam viņa izdomā nosaukumu un pat uzzīmē logotipu. Biznesu nosauc par „Kates mazajiem laukiem”. Kates biznesa plānos ietilpst ne tikai olas un piens – viņa jau ir vienojusies ar vecvecākiem par ogām, augļiem un dārzeņiem. Varbūt tas ir kādas miljonāres stāsta sākums?

Swedbank Finanšu institūts: ar bērniem jau no mazotnes vajadzētu runāt par to, kā darbojas profesiju un naudas pasaule.

Runājiet par profesijām un prasmēm

Ja jūsu bērniem rodas līdzīgi jautājumi kā Katei, paskaidrojiet, ka dažādu profesiju pārstāvji saņem atšķirīgu atalgojumu, jo sabiedrībā radītā profesiju vērtība nav vienlīdzīga. Laba izglītība un dažādu prasmju apgūšana vienmēr palielinās iespējas nākotnē nopelnīt naudu. Tāpat arī personības īpašības, kā piemēram, neatlaidība, uzņēmīgums un drosmē, tiekties uz mērķiem. Tas, ko bērns var darīt jau tagad, ir ikdienā rūpēties par prasmju un personības īpašību attīstīšanu – uzņemties atbildību, rūpēties par mazāko brāli/māsu vai mājdzīvnieku, izrādīt iniciatīvu, iesaistoties ārpuskolas aktivitātēs, trenēt disciplīnu sporta aktivitātēs u.tml.

Pastāstiet par ienākumu nevienlīdzību

Vieni cilvēki dzīvo ļoti trūcīgi, citi – ļoti turīgi. To var noteikt dažādi apstākļi – mantotais īpašums, ieņemamais amats, tērēšanas paradumi, veselība, ekonomiskā situācija un daudz citu lietu. Taču nauda un cits materiālais īpašums nav rādītājs – par cilvēku mums vajadzētu spriest pēc viņa attieksmes. Ļoti svarīgi bērnam attīstīt sabiedriskumu, līdzjūtību, iejūtību un sapratni. Svarīgas ir arī nemateriālās vērtības. Daudzi cilvēki labprātāk dara to, kas viņiem patīk un liek justies labi, pat ja par to nopelna mazāk.

Saglabāiet pietiekamu realitātes devu

Atbalstot bērna iniciatīvu naudas pelnīšanā, noteikti saglabāiet arī pienācīgu realitātes devu, skaidrojot dažādu resursu un saistīto izmaksu cenas. Kate apzinājās, ka tētis iztērēja naudu par transportu, brāļa un mammas iesaiste ir kaut kādā mērā atlīdzināma, arī produkti laukos nerodas paši no sevis, bet ir vecvecāku darba rezultāts. Atbilstoši bērna vecumam, skaidrojot preču un pakalpojumu izcelsmi un ar to saistītās izmaksas, tiek veidots reāls priekšstats par lietu sakarībām. Līdzīga situācija varētu būt, piemēram, ar Miķeļdienas tirdziņu skolā vai pat sākumskolā, kad bērni tirgo mājās gatavotas preces – saldumus, rokdarbus, rudens dārza veltes u.tml. Arī šādā situācijā ir svarīgi skaidrot, ka visa ietirgotā nauda gluži nav simtprocentīga bērna peļņa, jo preču sarūpēšanas procesā radušās izmaksas, kas, visticamāk, segtas no vecāku maciņiem.

Stāsta un grāmatas autori

Simons Urbons

Iepazīstieties ar Simonu. Viņš ir komunikācijas speciālists, dzejnieks un „Swedbank” Finanšu laboratorijas izglītības partneris Lietuvā. Kopā ar Cīruļiem viņš izdzīvoja visus viņu ģimenes stāstus. Rakstīdams rotaļīgus un pamācošus stāstus, talkā viņš ņēma ne tikai savu fantāziju, bet arī pieredzi, kas gūta, apmācot bērnus finanšu jautājumos. Simons ir

brīnišķīgs trīs bērnu tētis, kurš mājās var smelties visradošākos finanšu jautājumus un ieskatus. Tā nu viņš kopā ar atvasēm meklē atbildes un vēlas palīdzēt tās atrast arī citiem vecākiem.

Swedbank Finanšu institūts – Reinis Jansons un Evija Kropa

Nauda ir svarīga ikvienam cilvēkam, ar to jārikojas katru dienu, tāpēc ir svarīgi prast ar to apieties gudri un pārdomāti. Daudzi domā, ka naudu tērēt ir viegli, pelnīt – grūti, bet plānot – sarežģīti. Swedbank Finanšu institūts zina, kā naudu plānot aizraujoši, un piedāvā apmeklēt Swedbank Finanšu laboratoriju, izspēlējot Mazā Finansista spēli vai noskatoties TV šovu „Naudas pavēlnieks”. Tas ir tikai neliels ieskats Swedbank Finanšu institūta darba ikdienā, bet ļoti laba iespēja uz naudas lietām parudzīties no cita skatpunkta.

Iespējas, kur vēl varat smelties ieteikumus un zināšanas par ģimenes naudas lietām

Spēle „Mazais finansists”

„Mazais Finansists” ir izglītojoša Swedbank finanšu prātības spēle 1.–3. klašu skolēniem. Tās gaitā skolēni iejūtas pieaugušo lomā un pieņem lēmumus, kas saistīti ar ģimenes budžeta plānošanu un vajadzību apmierināšanu. Tiek izspēlēts trīs mēnešu cikls, kura laikā jāiegādājas pārtikas preces, jāmaksā par mājokli, kā arī jāsaskaras ar dažādiem neparedzētiem izdevumiem, mudinot skolēnus domāt par to, kā veidojas ģimenes budžets un cik liela nozīme ir tā plānošanai.

www.dziveigatavs.lv

„Swedbank” Finanšu laboratorija

Laboratorijas apmeklējums ir interaktīva ārpusskolas finanšu izglītības aktivitāte, kas papildina mācību procesu un sniedz iespēju gan iegūt jaunas zināšanas, gan praktiski nostiprināt jau esošās. Finanšu laboratorijas pamatā ir spēle ar izlaušanās istabas (escape room) elementiem, kurā skolēniem jāatbild uz dažādiem ar finanšu prātību saistītiem jautājumiem, lai atklātu kodu, kas atslēdz seifu. Atminamā koda daļas apslēptas piecās tematiskās bāzes stacijās.

www.dziveigatavs.lv

Facebook grupa „Tērējam gudri”

Tā ir draudzīga un sabiedrībai atvērta grupa, kas apvieno cilvēku kopienu, kurai rūp finanšu pārvaldības tēma un kura tiecas uz stabilu personīgo finansiālo labklājību. Šeit varat uzdot visus interesējošos jautājumus, dalīties padomos un aktīvi diskutēt.

<https://www.facebook.com/groups/terejamgudri/>